

H2 VERSLAG FIETSTOCHT

H2 VERSLAG FIETSTOCHT

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

DE RONDE VAN OOSTSTELLINGWERF

Voor het opstellen van de structuurvisie is een tweedaagse fietstocht afgelegd als verkenning van en nadere kennismaking met de gemeente Ooststellingwerf. De fietstocht leidde door alle landschappen, een groot aantal buurtschappen en alle dorpen van Ooststellingwerf. De fietstocht bestond uit drie etappes met start en finish bij het gemeentehuis. De eerste etappe was een tocht door het noorden van de gemeente langs Donkerbroek, Waskemeer, Haulerwijk en Haule. De tweede etappe was een route naar het oosten via Langedijke, Appelscha, Ravenswoud en Fochtelo. De derde en langste etappe was naar het westen langs Makkinga, Oldeberkoop, Nijberkoop en Elsloo. De eerste twee etappes van elk ruim 30 kilometer zijn afgelegd met drie medewerkers van de gemeente. Op de derde etappe van ruim 40 kilometer zijn we vergezeld door vier andere medewerkers van de gemeente, de burgemeester en twee van de vier wethouders.

Het doel van de tweedaagse fietstocht was het gezamenlijk verkennen van de gemeente Ooststellingwerf en het gezamenlijk bespreken van de sterke en zwakke kanten van de landschappen, de buurtschappen en de dorpen en alle ontwikkelingen, kansen, bedreigingen waar de gemeente in het verleden, nu en in de toekomst mee aan het werk is. Het onderstaande verslag van de fietsroute illustreert dat wij tijdens de fietstocht de gemeente Ooststellingwerf veel beter hebben leren kennen dan we dat hadden kunnen doen door alleen het bestuderen van alle stukken, rapporten en plannen en het stellen van vragen tijdens werkvergaderingen.

DONKERBROEK, WASKEMEER, HAULERWIJK EN HAULE

Het is woensdagavond. We komen aan in Hotel Aan de Vaart in Appelscha. Voor het opstellen van de structuurvisie gaan we de komende twee dagen de gemeente Ooststellingwerf verkennen door alle dorpen langs te gaan op de fiets, maar eerst gaan we vanavond Appelscha in, om met name de Boerestreek te verkennen. Langs en in de Opsterlânse Kompanjonsfeart is het gezellig druk en hier en daar hoor je geroezemoes van een café. Toch valt het ons op dat langs de vaart nog voldoende kansen voor verbetering liggen om het gebied aantrekkelijker te maken voor zowel toeristen als bewoners. Aangekomen op de Boerestreek blijkt ook hier nog voldoende verbeterpunten te zijn. De straten staan vol met terrassen, maar de terrassen zijn nagenoeg leeg. We hadden het hier drukker verwacht. Het plein ligt er maar verlaten bij. Dit gevoel wordt nog eens versterkt door de schaal van het plein en het gebrek aan verbindingen met de omgeving. Bij het enige café dat nog open is gaan we zitten. Onder het genot van ons drankje overdenken we onze eerste indrukken van Appelscha. We besluiten op tijd naar het hotel terug te gaan. Morgen willen we fris aan de fietstocht beginnen.

Na onze eerste overnachting en een voedzaam ontbijt zijn we klaar voor de start. Via de Compagnonsvaart rijden we naar het gemeentehuis in Oosterwolde. Ondertussen zien we het afwisselende landschap met bosjes en vergezichten aan ons voorbij glijden. Aangekomen bij het moderne gemeentehuis is er nog even tijd voor een kop koffie en maken we kennis met de drie medewerkers die ons vandaag vergezellen op onze ronde: Jan Koetsier, Jan van der Woude en Dries Doeven. Samen hebben ze meer dan 50 jaar ervaring in de gemeente Ooststellingwerf en weten ze, zoals we merken tijdens de rit, heel veel te vertellen over de achtergronden van Ooststellingwerf.

vanaf het gemeentehuis vertrekken we in noordoostelijke richting naar het buurtschap Jardinga. Zodra we de bebouwde kom achter ons hebben gelaten bevinden we ons in een kleinschalig cultuurlandschap met bolligende essen, houtwallen en bosjes, maar ook met een klein moestuincomplex. De zwartbonte koeien kijken ons na terwijl we richting het open beekdal van het Grootdiep fietsen. De koeien maken plaats voor schapen en hooilanden. Op dit vroege uur zien we zelfs in de verte twee reeën staan. De beek Grootdiep staat vol met pijlkruid. Jan Koetsier vertelt dat langs de beken natuurontwikkeling plaatsvindt waarbij wordt gestreefd naar blauwgraslanden. Over het smalle schelpenpad gaan we verder. De gemeente heeft bewust gekozen voor smalle schelpenpaden vanwege de natuurlijke uitstraling, maar er is inmiddels besloten om over te stappen op brede betonnen paden omdat die minder onderhoudskosten en meer comfort bieden, zegt Dries.

vanuit het beekdal komen we in het kleinschalige cultuurlandschap van het buurtschap Jardinga. Hier vind je grote statige boerderijen omzoomd met erfbeplanting. Langs de weg staan grote paardenkastanjes. De weg Jardinga, weet Jan Koetsier te vertellen, is al erg oud. Om dit tot uitdrukking te brengen is de weg uitgevoerd in klinkers. Terwijl we langs, volgens Jan van der Woude, de grootste melkveehouderij van Ooststellingwerf komen vragen we hoe het met de boerenstand in Ooststellingwerf gaat. Jan van der Woude vertelt dat de meeste bedrijven groot en economisch rendabel zijn, maar dat er weinig ruimte is voor uitbreiding. We fietsen verder en de leesbaarheid van het landschap verrast ons positief. Ook in Ooststellingwerf heeft er ruilverkaveling plaatsgevonden, verhaalt Jan Koetsier, maar redelijke laat waardoor er meer rekening is gehouden met de opbouw van het landschap. Op de slechtste gronden is bos aangeplant en er is ook meteen een padenstructuur aangelegd.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

Langs een oude houtwal vervolgen we onze weg naar Donkerbroek waarbij we over een boeren erf komen waar de boer vriendelijk zijn hand opsteekt om ons te groeten. Aan weerszijden van de Herenweg liggen boerderijen met veel erfbeplanting wat kenmerkend schijnt te zijn voor de lintdorpen van woudontginningen. Bij het binnenkomen van de bebouwde kom valt direct de bestrating op. De weg is zo ingericht dat de weg smaller lijkt waardoor automobilisten vaart minderen, zegt Dries. Bij de basisschool in de Schoolstraat blijven we even staan. Jan van der Woude vertelt dat de twee basisscholen in Donkerbroek metertijd worden samengevoegd en ondergebracht in een multifunctioneel centrum. Tegenover de school is een rijtje van vier levensloopbestendige woningen met een dorps karakter gebouwd. Wellicht is dit een aanzet voor meer.

Buiten Donkerbroek wordt het landschap steeds grootschaliger en opener, maar de wegen worden nog steeds begeleid door laanbomen. Wanneer we langs een galerie komen, merkt Jan Koetsier op dat er voor dit soort kleine recreatieve initiatieven meer ruimte zou moeten komen in het buitengebied. Op de Schansdijk zegt Dries dat de weg wordt gebruikt als sluiproute tussen Assen en Drachten en dat er onnodig gevaarlijk wordt gereden. De bermen langs de Schansdijk zijn al enigszins verhoogd om zo de weg smaller te laten lijken en de vaart eruit te halen. In de toekomst worden de kruisingen geaccentueerd met afwijkende bestrating. Jan Koetsier weet te vertellen dat ook de Schansdijk al een oude route is en dat de weg verderop langs de Galgenberg komt.

Aan de achterzijde van de woningen is een houtwal met pad bewaard gebleven waarlangs we naar naastgelegen uitbreidingswijk komen. Jan van der Woude laat ons de ouderenwoningen zien die plaats zullen maken voor nieuwbouw. Via een pad tussen deze woningen komen we weer op de hoofdstraat. Dit soort paadjes zijn belangrijk, vindt Dries, het draagt bij aan het informele karakter van een dorp. In de hoofdstraat bevindt zich de bakker en supermarkt, maar er staan ook enkele winkels leeg. Net als in Appelscha zijn verbeterpunten aan te brengen om het gebied aantrekkelijker te maken. De buitenruimte in Donkerbroek is dorps ingericht maar door de veelheid aan materialen en motieven ontstaat een rommelig beeld.

We steken de Opsterlânse Kompanjonsfeart over en komen langs de kerk met klokkenstoel van de Hervormde Gemeente "Donkerbroek-Haule" wanneer we richting de N381 gaan. Bij de N381 staan we even stil om de planvorming voor de regionale weg te bespreken. De verschillende tracés die in de studie zijn zouden hier grote veranderingen te weeg kunnen brengen. We gaan terug naar de kruising van de Opsterlânse Kompanjonsfeart en de Herenweg. Dit is een van de mooiste plekken van Donkerbroek met de omliggende historische gebouwen, grote bomen en de essenlaan langs de vaart. Ook langs de Schapendriфт, waarlangs we onze weg vervolgen, liggen enkele oude industriële gebouwen. Deze zijn het behouden waard en bieden wellicht ruimte voor nieuwe functies.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

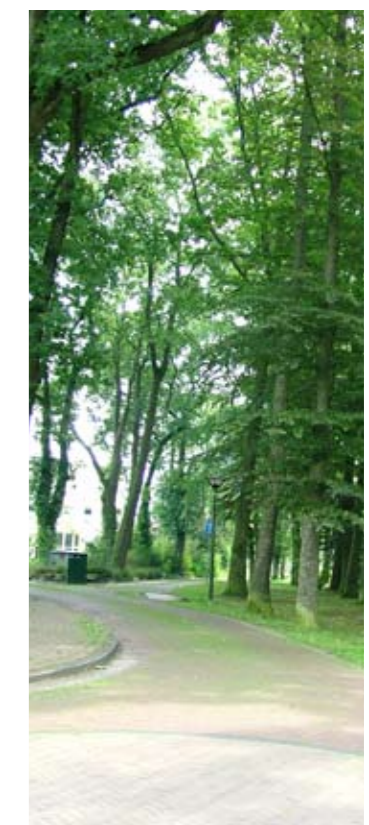
Bij De Herberg op de kruising van de Haulerwiekster Vaort en de Bakkeveensterweg pakken we een kopje koffie waarbij we genieten van de zelfgebakken taart. De Haulerwiekster Vaort is niet bevaarbaar, hooguit door kanoërs, maar ligt er mooi bij met veel groen. Met een trapje is het water bereikbaar. Rond de kruising staan veel oude gebouwen zoals de oude school van Waskemeer en ook de buitenruimte is goed en helder ingericht. Alleen de verschillende bewegwijzering is storend. Jan Koetsier zet uiteen hoe Waskemeer aan zijn naam komt want tot vlak na de Tweede Wereldoorlog had Waskemeer nog de naam Beneden-Haulerwijk. Later is Waskemeer vernoemd naar het westelijk gelegen Waskemeer waar de schapen vroeger werden gewassen.

De lucht wordt donkerder en we besluiten snel op weg te gaan richting Haulerwijk via de Haulerwiekster Vaort. Tussen de lintbebouwing aan de vaart hebben we doorkijkjes naar het achterliggende open landschap. Een groot nogal stedelijk plein met parkeerplaatsen vormt de entree van Haulerwijk. Wij fietsen echter door naar de skeelerbaan. De buurman van de skeelerbaan vraagt vriendelijk of wij naar binnen willen, want dan pakt hij even de sleutel. Dat is niet nodig, we hebben nog genoeg kilometers voor de boeg met de fiets. Het bouwen van een eigen huis is een grote wens in kleine kernen en in de wijk rond de skeelerbaan hebben de bewoners deze mogelijkheid gekregen. Hierbij heeft zelfbouw geen afbreuk gedaan aan het dorps karakter.

Ten oosten van de skeelerbaan ligt een kleine meubelboulevard en een winkelcentrum met lokale bedrijven. Ten noorden hiervan ligt een bedrijventerrein met enkele grote bedrijven, maar ook hier voornamelijk lokale bedrijven. Voor het dorp zijn het transportbedrijf en het kipverwerkingsbedrijf belangrijke omdat deze bedrijven voor de meeste werkgelegenheid in het dorp zorgen. Terwijl we rondfietsen op het bedrijventerrein nadert in de verte het onweer. Snel gaan we verder naar de noordoostelijke uitbreidingswijk van Haulerwijk. De bestrating is hier soberder dan in de vorige dorpen. En ook hier treffen we een dorps huis, een kinderopvang en een gloednieuwe basisschool aan. Op enkele plekken in de wijk is er ruimte voor nieuwbouw.

Via de Oosterwoldseweg beginnen we aan de terugreis. De lucht begint er nu wel erg dreigend uit te zien. Gelukkig kunnen we schuilen in een woning in aanbouw. De regen houdt niet lang aan en we kunnen droog verder naar het Blauwe Bos van Staatsbosbeheer. De grond was hier zo arm dat er vroeger naaldbomen zijn aangeplant. Tegenwoordig bestaat het Blauwe Bos uit een variatie van heideveldjes, vennetjes en bos van eiken, berken en de oude naaldbomen. Vanuit het bos steken we de weilanden over naar Haule.

Haule ligt in een woudontginningslandschap. Het is een lintdorp dat is ontstaan op de hogere gronden tussen de bossen, waarbij de achterkanten van de woningen naar de open beekdalen staan. Net als in Donkerbroek is hier gebruik gemaakt van bestrating om de weg smaller te laten lijken. In Haule zijn echter minder bestratingmaterialen en motieven gebruikt waardoor het geheel rustiger oogt dan in Donkerbroek.

Door het beekdal van de Kuunder fietsen we richting onze lunch in Oosterwolde. Bij de Kuunder houden we even halt. Jan Koetsier vertelt over de natuurontwikkeling in het gebied terwijl de schapen in de hooilanden hem bijvallen. Daar waar de weg de beek kruist, legt Dries uit, komt straks een verbijzondering in de bestrating. Hekwerken zullen een beeld van een brug geven om zo de Kuunder zichtbaarder in het landschap te maken. Na het beekdal komen we weer in het kleinschalig cultuurlandschap van Jardinga en Weper waarna we in het beekdal van het Groot Diep komen waar we de tocht ook zijn begonnen.

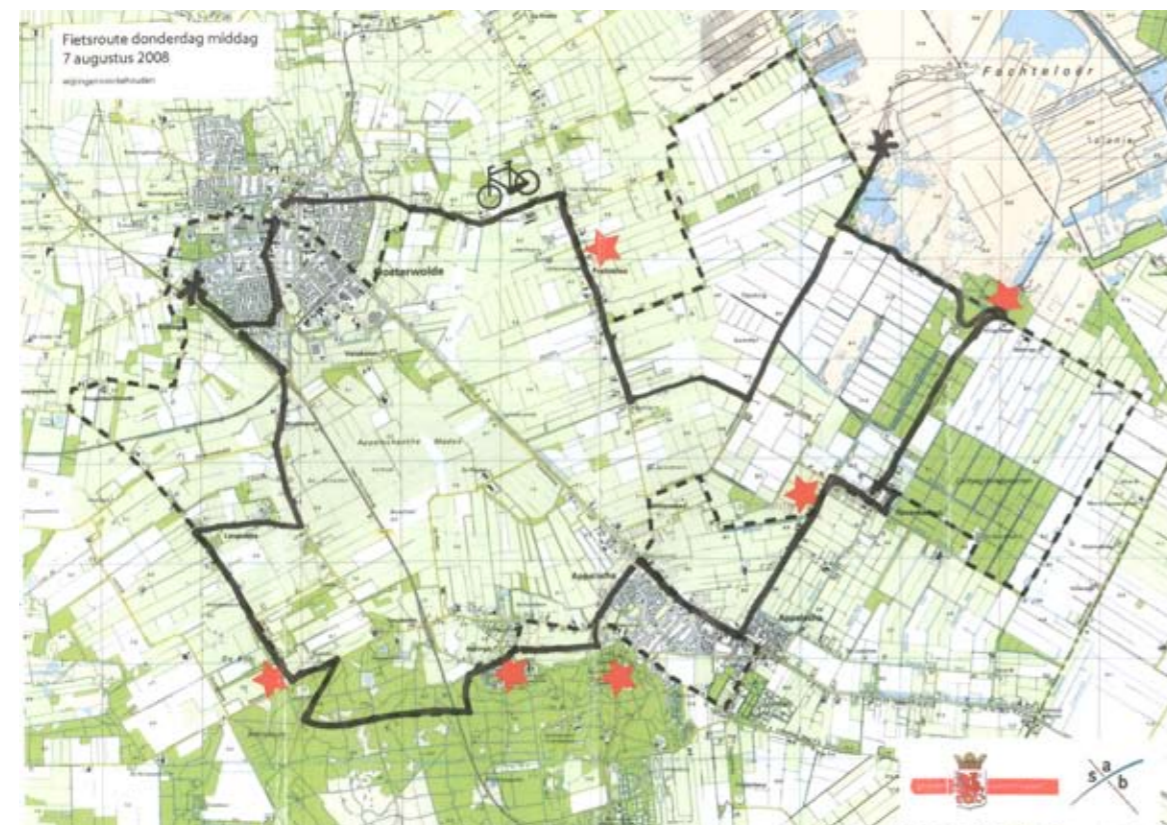
Na het afwisselende landschap van beekdalen en essen komen we via het pittoreske Oosterbrink in Oosterwolde. Het shared space plein van Oostenbrug steken we over en enigszins droog en vol met nieuwe indrukken komen we aan bij het gemeentehuis. Bij het gemeentehuis staan warme soep en broodjes kroket te wachten om ons aan te sterken voor de volgende tocht.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

LANGEDIJKE, APPELSCHA, RAVENSWOUD EN FOCHTELOO

Na onze lunch op het gemeentehuis kunnen we er weer tegenaan. Tot nu toe zijn we droog gebleven en voor vannmiddag zijn er wel regenbuien voorspeld maar die zijn nog ver weg. We vertrekken richting de Brink. In de volksmond wordt de Brink het 'Rode Plein' genoemd, zegt Jan van der Woude. Enkele mensen genieten op een terras van het zonnetje terwijl ze over de aftakking van de Opsterlânse Kompanjonsfeart heen kijken. Naast deze aftakking staan hoge bomen en historische gebouwen die veel sfeer in het dorp geven mede dankzij de kwalitatieve inrichting van de buitenruimte. Langs de Opsterlânse Kompanjonsfeart kan de kwaliteit nog verbeterd worden door de gevels aan te pakken. De hoofdwinkelstraat ziet er aardig uit en het winkelaanbod ziet er compleet uit. Aan het einde van de winkelstraat op de Trambaan staat een weekmarkt die goed bezocht wordt. Het is de enige markt in Ooststellingwerf. De kruising achter de markt heeft aan weerszijden winkels en horeca. De straten naar links en rechts, de Trambaan en de Barelburglaan, hebben ruime statige lanen wat een rustiek beeld geeft.

Wij gaan echter rechtdoor. Jan Koetsier vertelt dat op het voormalig schoolterrein aan onze linker kant appartementen worden gebouwd. We zijn op weg naar de herstructureringswijk in Oosterwolde-Zuid. Jan van der Woude is nauw betrokken geweest bij het project en weet er veel over te vertellen. In het noordoosten van de wijk is het multifunctionele schoolgebouw Oosterwolde-Zuid opgezet met een school voor zeer moeilijk lerenden, twee basisscholen en een peuterspeelzaal. Het schoolgebouw is onderdeel van de buurt en het speelterrein is openbaar toegankelijk, ook buiten schooltijden. Het uitgangspunt bij het ontwerp van het speelterrein is 'natuurlijk spelen' wat tot uitdrukking komt met de grasheuvels, boomstammen en hutten van wilgentenen.

Eén van de problemen voor de herstructurering in Oosterwolde-Zuid was wateroverlast. Door de ligging van de wijk in een dal en door de keileemlaag dicht aan de bovengrond kon het water niet weg en stonden straten na hevige regenval onder water. In het slecht afwaterende gedeelte van de wijk hebben woningen plaats gemaakt voor de Wateras. Deze Wateras zorgt voor waterberging en ruimtelijke kwaliteit in de wijk. In de Wateras zijn appartementencomplexen van twee hoog gebouwd en ook in de rest van de wijk zijn nieuwe woningen gebouwd waaronder patio-woningen en levensloopbestendige woningen. Bestaande woningen zijn gerenoveerd en gemoderniseerd. Door gebruik te maken van dezelfde materialen als bij nieuwbouw bij renovaties is samenhang in de bebouwing ontstaan. Iedere straat heeft een eigen kleur gekregen dat terug te vinden is in het straatnaambordje en de straatlantaarns. Dries legt uit dat de kleuren mensen en vooral kinderen helpen om zich te oriënteren in de wijk.

Door Oosterwolde-Zuid fietsen we verder naar het wijkpark langs de N381 met de naam de Randzone. Langs de weg is een geluidswal opgeworpen waarlangs een park is ingericht. De beek Kleindiep loopt door het park en is deels weer meanderend aangelegd en zorgt zo voor meer afvoercapaciteit. De Randzone is verder heel natuurlijk ingericht met bosjes en ruigtes. In het noordelijkst deel van het park is een speelveld waar een groot speeltoestel met een robuuste, natuurlijke uitstraling staat. Jan van der Woude vertelt dat het speeltoestel is gewonnen met een prijsvraag van Jantje Beton dankzij een leerlinge van de basisschool. Door het park gaan we verder richting het zuiden. In het zuidelijk deel van het park krijgen we het gevoel dat we midden in de bossen zijn in plaats van tussen een woonwijk en een drukke weg. Het pad komt uit op het bedrijventerrein van Oosterwolde, dat recentelijk is uitgebreid met een meubelboulevard. Hier steken we de N381 over naar het typerende kleinschalige cultuurlandschap voor de omgeving van Oosterwolde.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

Ook hier zijn oude boerderijen en oude laanstructuren te vinden die de historie van het landschap laten zien. Zo zien we een oude laan die niet langs de bestaande weg staat maar die aangeeft hoe de weg vroeger heeft gelopen. Al fietsend door dit afwisselende landschap zien we het landschap grootschaliger en rechtlijniger worden als we dichterbij Langedijke komen. Langedijke is een van de kleinste dorpen van Ooststellingwerf. We zijn verrast te zien dat het dorp een dorpshuis en een eigen basisschool heeft. Rond de school ligt een uitbreidingswijkje met particuliere woningbouw. De woningen zijn van een dorpsse architectuur en toch verschillend, wat het dorpsse karakter juist versterkt. In het westen van de wijk staan enkele woningen in aanbouw. De bewoners zullen straks vanuit hun woning een schitterend uitzicht hebben over het open landschap rond Langedijke. Als we verder fietsen merken we dat Langedijke eigenlijk uit twee concentraties van bebouwing bestaat, één aan de Stokdijk en één op de kruising van de Stokdijk en de Klokhuisdijk. De bebouwing rond de kruising is stevig ingepakt in het groen.

Na de kruising werpen we nog een blik over het open landschap voor dat het landschap zich verdicht met houtwallen en bosjes. We voelen enkele druppels vallen maar denken dat we onder de bomen nog redelijk droog blijven. Voor ons ligt het Drents-Friese Wold. Op de Kloosterweg stoppen we toch maar even om onze regenkleding aan te trekken aangezien het steeds harder begint regenen. Op deze weg wordt vaak te hard gereden, merkt Dries op, en vooral in de zomer met toeristen geeft dit problemen. We gaan verder het bos in maar kunnen helaas niet genieten van al het natuurschoon om ons heen. De regen komt nu met bakken uit de hemel vallen en we hebben al onze aandacht nodig om de smalle paden te kunnen volgen. En nergens is een plek te bekennen waar we kunnen schuilen voor het noodweer. Wellicht is het idee om hier, net als op de Veluwe, schuilhutten te maken. Het oversteken van de N381 valt ook niet mee. Door de regen is het moeilijk het verkeer aan te zien komen en de snelheid van het verkeer in te schatten. Gelukkig komen we allemaal veilig aan de overkant, maar we zijn nu wel compleet doorweekt.

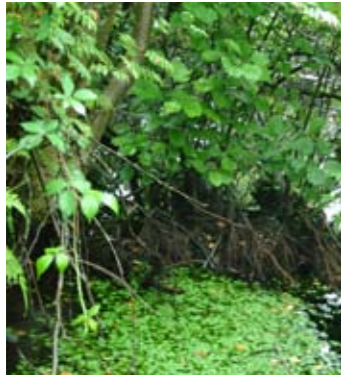
We komen door Aekinga maar door de regen krijgen we weinig mee van wat hier allemaal te zien is. Over een zandpad fietsen we naar Appelscha en we stoppen bij de kamelenmarkt. We vragen ons af wat het verhaal achter deze markt is. Jan Koetsier en Jan van der Woude vertellen wat de kamelenmarkt is, wat er te doen is en hoe deze markt is ontstaan. Het is inmiddels gestopt met regenen en we gaan verder. Op weg naar de Opsterlânse Kompanjonsfeart wordt aan Dries de vraag gesteld waar de groene vierkante hekwerkjes voor zijn die we telkens zien. De hekwerken zijn geplaatst voor de verkeersveiligheid, legt Dries uit, verticale obstakels hebben een remmend effect op automobilisten. Er is gekozen voor de hekwerken in plaats van muurtjes omdat kinderen zich achter de hekwerken niet kunnen verschuilen. Misschien hadden ze dit ook kunnen oplossen met eenvoudige hekjes of paaltjes? Wanneer we langs de Opsterlânse Kompanjonsfeart fietsen, vertelt Jan van der Woude dat de gemeente bezig is om de kwaliteit van dit gebied te verbeteren. Jan wijst als voorbeeld de locatie aan waar in de toekomst een appartementencomplex met winkelruimte op de begane grond komt.

We slaan linksaf de Eerste Wiek in. Uit de naam is al op te maken dat we hier de hoogveenontginningen in fietsen. Het landschap is rechtlijnig en open en de wegen zijn kaarsrecht. Jan Koetsier wijst ons op de verkaveling links van ons die afwijkt van de rechtlijnige verkaveling van de hoogveenontginningen. Hij legt uit dat bij deze weg de veenontginning is begonnen en dat de weg de grens vormt van twee landschappen: het oudere woudontginningslandschap en het jongere veenontginningslandschap.

Bij Ravenswoud steken we een historische brug over en komen zo op een statige laan met aan weerszijden woningen. Dries weet te vertellen dat de bewoners van Ravenswoud een moderne brug konden krijgen maar dat ze gekozen hebben om de oude brug te bewaren en op te knappen. Tegenwoordig heeft de brug de status van monument. Vroeger, zegt Jan Koetsier, hebben hier aan de linker kant van de laan alleen maar arbeidershuisjes gestaan. Hiervan is er nog maar één goed bewaard gebleven. Als we de laan volgen komen we op de kruising waar Ravenswoud aan is ontstaan. Hier kwamen vroeger twee wijken bij elkaar en om dit kenbaar te maken is de kruising ingericht als een brug. Op de hoek staat een picknicktafel onder een paar grote bomen. De grote volgroeide bomen geven het dorp een idyllische sfeer. Dries vertelt hoe hij aan deze picknicktafel overleg heeft gevoerd over het plan om de naastgelegen wijk door te trekken het dorp in.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

We vervolgen onze weg door het dorp langs de sportvelden van het dorp en komen langs het verenigingsgebouw en de basisschool. Jan Koetsier vertelt dat de velden langs het verenigingsgebouw bestemd zijn voor natuurontwikkeling en dat er plannen zijn voor kanoroutes door de Compagnonsbossen. Hiervoor moeten nog wel de watergangen worden ontdaan van obstakels zoals duikers. Vanwege het weer en de natte kleren besluiten we om direct door te fietsen naar de Lycklemevaart over de Meester Lokstraat in plaats van om de Compagnonsbossen heen te fietsen.

De bossen waar we door heen komen bestaan net als in het Blauwe Bos vooral uit naaldbomen. Deze zijn aangeplant nadat het veen was afgegraven en er alleen nog kale zandgrond over was. Tussen de bossen liggen hier en daar nog weilanden en landbouwgronden. Zo komen we nog voorbij een veld vol tarwe. Natuurmonumenten heeft in de omgeving echter veel gronden opgekocht voor natuurontwikkeling en je ziet dan ook veel voormalige landbouwgronden waar de natuur de overhand begint te krijgen. Het is weer begonnen met regenen en de plassen in de smalle paden maken de tocht er niet makkelijker op. We zijn dan ook blij om de observatiehut te zien waar we even kunnen ontsnappen aan de regen. Afgezien van twee eenden schijnt de regen alle andere vogels te hebben afgeschrikt.

We rijden nog een stukje verder om een blik te werpen op de grote heidevelden van het Fochtelooërveen waarna we op pad gaan richting Fochteloo. Om ons heen verandert het landschap weer van grootschalige heide- en bosgebieden naar landbouwgronden en zien we weer boerderijen met erfbeplanting verschijnen. Typerend voor woudontginningslandschappen is ook Fochteloo een lintdorp. In het zuiden van Fochteloo staat de grootste concentratie bebouwing met een nieuw uitbreidingswijkje. Bij de kruising met de weg naar Oosterwolde volgen de woningen aan de westkant van het lint de bocht naar West. Hierdoor ontstaat een ruimte waar een pleintje is gelegen. Grote bomen geven sfeer aan de ruimte en een standbeeld van twee korhoenders siert het pleintje op. Tegenover het pleintje ligt een café wat volgens Jan van der Woude het kloppende hart van Fochteloo is.

We volgen de weg naar Oosterwolde door het beekdal van het Grootdiep. Daar waar de weg de beek kruist is het wegvak enigszins verhoogd en bestraat met klinkers en langs de weg staan hekwerken als leuning van een brug. Hierdoor wordt duidelijk dat er hier iets gebeurd in het landschap, zegt Dries. De gemeente wil graag het landschap beter leesbaar maken door dit soort kleine gebaren. Eenmaal uit het beekdal bevinden we ons weer in het kleinschalig cultuurlandschap van het buurtschap Klazinga in de omgeving van Oosterwolde. We krijgen te horen dat we zo dadelijk langs het huis van de burgemeester komen. Jan Koetsier weet te vertellen dat vroeger meer woningen in deze omgeving hebben gestaan maar dat deze arbeidershuisjes wegens verkrotting zijn gesloopt. Voor dat we de N919 oversteken zien we aan onze rechterkant nog twee moestuincomplexen liggen.

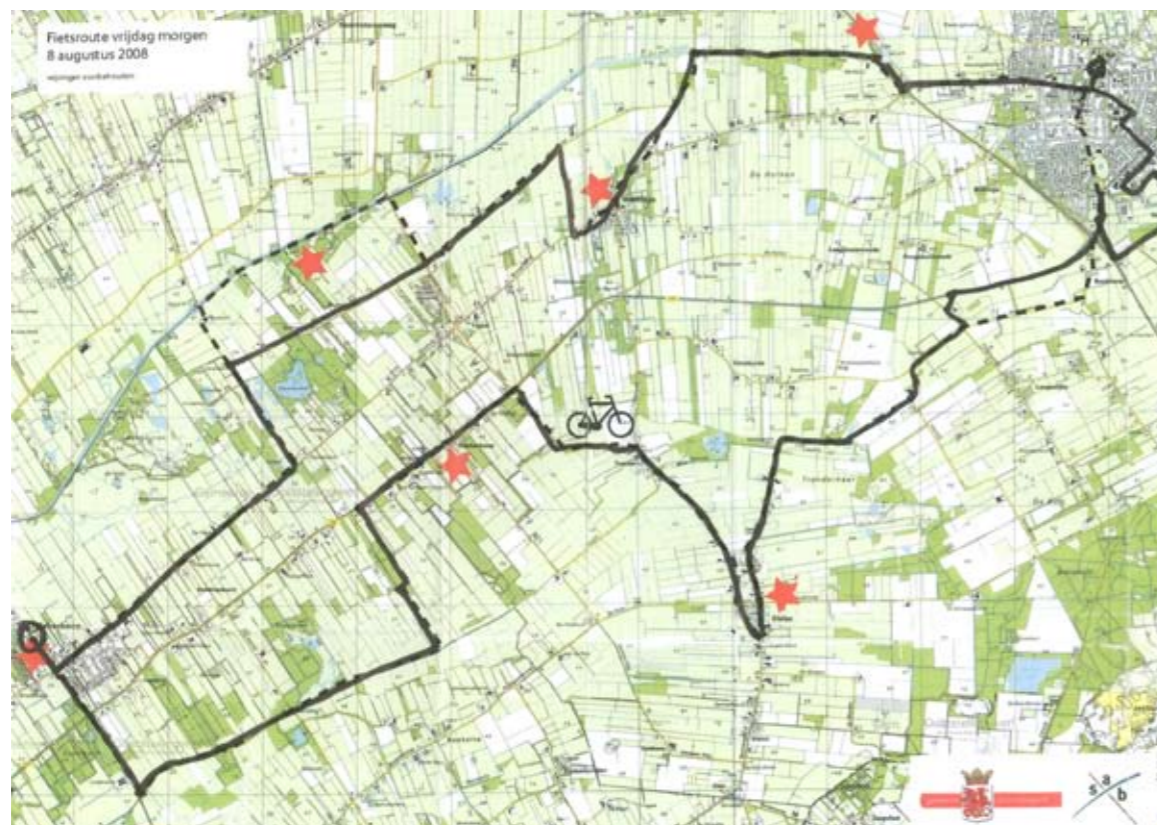
Over de Rijweg komen we Oosterwolde binnen. De weg wordt geflankeerd door een brede groenstrook met grote bomen. Het lijkt wel of de bomen er al stonden voordat hier woningen werden gebouwd. Over de Brink komen we moe en doorweekt aan bij het gemeentehuis. Ondanks de regen zijn we voldaan en hebben we een goede fietstocht gehad. We hebben vandaag veel gezien en wellicht nog meer gehoord. We bedanken onze gidsen voor de gezellige tocht en de grote hoeveelheid informatie en nemen afscheid. Nu gaan we eerst naar het hotel om even bij te komen van de tocht van meer dan 60 km om daarna heerlijk uit eten te gaan in Appelscha. We hebben gereserveerd bij de 'Vrienden van Appelscha' waar we 's avonds netjes worden ontvangen. We hebben een goede maaltijd met een heerlijke fles wijn en hebben een gezellige avond. Maar na het dessert slaat de vermoeidheid toch toe en door een stil Appelscha lopen we terug naar het hotel.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

MAKKINGA, OLDEBERKOOP, NIJEBERKOOP EN ELSLOO

Het is vrijdagochtend. Na een goede nachtrust vertrekken we via de Opsterlânse Kompanjonsfeart richting het gemeentehuis. In Appelscha merken we de jonge brugwachters op die de voetgangersbruggen bedienen voor de pleziervaart. Tussen Appelscha en Oosterwolde staat direct aan de vaart laanbeplanting met ondergroei van onder andere elzen en kattenstaart. Over de Houtwal rijden we Oosterwolde binnen. Het bedrijventerrein hier is verouderd, maar door de ligging aan de vaart en de hoge bomen heeft het wel sfeer. Het heeft identiteit, waardoor het niet zo'n bedrijventerrein is dat overal zou kunnen liggen. Even verder komen we langs het oude stationsgebouw waar nu een eetgelegenheden zit. Dit is een mooi stukje Oosterwolde. Later horen we dat een tram door Ooststellingwerf naar Smilde en Assen als wel naar Gorredijk en Noordwolde heeft gelopen. Via de Brinkstraat komen we aan op bij het gemeentehuis. Zo te zien hebben we vandaag beter weer dan gisteren.

Onder het genot van een kopje koffie maken we kennis met de mensen die ons vandaag vergezellen op de fietstocht. We vertellen over onze tocht van gisteren, wat we hebben gezien en hoe wat we waren geworden. Iemand stelt voorzichtig voor om vandaag met een busje rond te rijden, maar daar komt niks van in. Je ziet zoveel meer als op de fiets en je ervaart het landschap beter. Gelukkig denken de meeste mensen er zo over en enthousiast gaan we naar de fietsenstalling. Vandaag is de groep wat groter dan gisteren. Piet Plantenga gaat mee. Piet heeft al 35 jaar ervaring in de gemeente Ooststellingwerf. Terwijl Denise Hamstra van de afdeling communicatie met gemeentesecretaris Susanna Twickler staat te praten, controleert burgemeester Harry Oosterman samen met wethouders Engbert van Esch en Pieter Bouma of de banden nog hard genoeg zijn voordat we op pad gaan. Als iedereen klaar is vertrekken we richting de Kuipenstreek naar de Weemeweg.

We komen langs de Nederlands hervormde kerk met klokkenstoel. De ruimte rond de kerk is eenvoudig ingericht en hoge bomen op de achtergrond zorgen voor een mooi decor. Ook op de Martenskamp en het Domineespad staan hoge bomen die veel sfeer geven. Aan het Domineespad staat onder de bomen het nieuwe multifunctioneel complex met het Stellingwerfs college. Het is een openbare school voor VMBO, HAVO en VWO. Naast de school zit er ook de bibliotheek en het centrum voor de kunsten. Het complex bestaat uit vijf grote bouwblokken in dezelfde architectuur die onderling verbonden zijn door loopbruggen en een eenvoudig ingerichte buitenruimte van gras en tegels. Door voor alle gebouwen baksteen als basismateriaal te gebruiken ontstaat tussen de gebouwen onderling samenhang. Maar door gebruik te maken van materialen als hout, metaal en glas krijgt ieder gebouw en tussenruimte ook een eigen identiteit.

Langs de Opsterlânse Kompanjonsfeart gaan we verder langs het scholencomplex. Aan de overzijde van de vaart zien we een bord staan voor de nieuwbouwwijk de Melkweg. Op het voormalig terrein van de melkfabriek wordt een appartementencomplex aan de vaart gebouwd. Geschakelde rijwoningen komen aan de binnenkant van het terrein en aan de buitenzijde komen geschakelde herenhuizen. We steken de vaart over via een voetgangersbruggetje en zien naast de bouwlocatie oudere woningen en enkele oude industriële gebouwen waar nu winkels en kleine bedrijven een plek hebben gekregen. Verderop staan steeds grotere en nieuwere huizen en bedrijven. Aan de overzijde zien we een wijk uit de jaren tachtig die overgaat in een recente nieuwbouwwijk. De nieuwbouwwijk ziet eruit alsof het in Heerenveen of Emmen had kunnen liggen. Het ziet er stedelijk uit, zonder streekeigen kenmerken.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

Het gebied buiten de bebouwde kom is open op enkele grote boerderijen met erfbeplanting na. Het oorspronkelijke afwisselende essenlandschap is hier nog nauwelijks zichtbaar. Door de weg tussen de Opsterlânse Kompanjonsfeart en het fietspad is de vaart voor ons slecht beleefbaar tenzij er een bootje op zit. Aan onze linkerkant zien we de milieustraat, gemeentewerken en het trafostation liggen. Door de opgaande beplanting lijkt het trafostation op het eerste gezicht een landgoed van waaruit elektriciteitsmasten het landschap in gaan. Via de fietstunnel kruisen we de N381 en komen we uit in het beekdal van het Kleindiep. Piet Plantenga vertelt dat de fabriek met de rookpluimen die we in de verte zien een grasdrogerij is. Eén van de laatste in Nederland. Langs de N381 vervolgen we onze weg. Verderop geven bosjes aan waar De Tsjonger ligt. Als we het riviertje oversteken zien we dat deze hier in verbinding staat met de Opsterlânse Kompanjonsfeart.

We stoppen even en kijken uit over het open beekdal van De Tsjonger. In één van de varianten van de nieuwe N318 komt de provinciale weg door dat landschap te liggen. We geven aan dat dit gebied er heel anders uit kan komen te zien. Daarnaast zal er ook invulling moeten worden gegeven aan de gebieden die vrij komen als de weg verplaatst wordt. Ook dit zal in de nieuwe structuurvisie komen te staan. We geven als voorbeeld dat het doortrekken van de recreatieve route langs De Tsjonger een van de mogelijkheden is. Over een dijkje tussen de rivier en de natuurzone loopt een breed betonnen pad. Naast de gekanaliseerde rivier is een natuurzone aangelegd met ruitjes, riet en bosjes. Schapen houden de vegetatie kort en gevarieerd terwijl recreanten kunnen genieten van het landschap. Door wildroosters in het pad blijven de schapen in het gebied. Er is echter ook een nadeel aan de schapen, merken we als we verder fietsen over het pad. Onze projectleider glijdt met zijn fiets uit over de schapenpoep en kan ternauwernood zijn fiets stoppen voordat de tocht in het water valt. Besefvend dat ook het platteland niet zonder gevaren is fietsen we voorzichtig verder. Aan het einde van het pad zien we in de natuurzone geulen die nog niet zo lang geleden zijn gegraven. Het gebied ligt er nog een beetje kaal bij met gras, biezen en riet maar het laat wel zien hoe natuurontwikkeling in gang wordt gezet.

We steken de brug over De Tsjonger over. Aan de andere zijde van de rivier is de weg dik ingepakt in het groen waaronder een schitterende paardenkastanje. Onder de laanbeplanting fietsen we richting Makkinga en werpen nog een blik over de beekdalen aan weerszijden van de weg. In Makkinga valt ons het contrast op tussen het dichte karakter van het dorp en de open beekdalen. Aan deze zijde van het dorp lijkt de bebouwing nog in de bossen te liggen waarbij je, zoals bij de oude molen, soms een doorkijkje hebt naar het omliggende open landschap. Het bijzondere aan Makkinga is de dorps sfeer. In heel Makkinga is geen verkeersbord te vinden en het dorp is ingericht volgens de shared space gedachte. Het idee is dat de inrichting aangeeft hoe de ruimte gebruikt kan worden. De bestrating deelt de ruimte in waarbij alleen gebakken klinkers zijn gebruikt wat het dorps karakter versterkt.

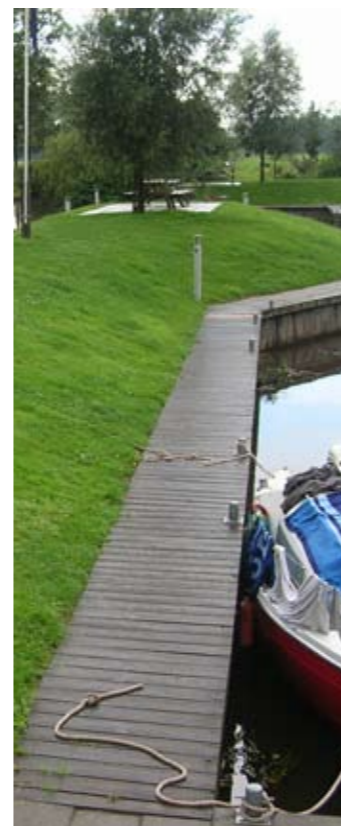
Op de Brink staat een fotograaf van de Nieuwe Ooststellingwerf om een foto van ons te nemen. We komen in de krant! Het gebeurt natuurlijk ook niet iedere dag dat burgemeester, wethouders en medewerkers van de gemeente samen met medewerkers van een adviesbureau op pad gaan om de gemeente te bekijken. Rond de Brink liggen enkele winkels en eetgelegenheden die passend binnen het dorps karakter zijn ingericht. De Brink zelf is ingericht als een oude brink met bomen in gras en in het midden een werkende waterpomp en bankjes. Piet vertelt dat de bewoners van Makkinga zelf voor deze inrichting en uitstraling hebben gekozen. Veel bewoners hebben na de herinrichting ook hun eigen huis en tuin aangepakt om zo bij te dragen aan de kwaliteit van het dorp. Makkinga geldt als een Europees voorbeeldproject voor de inrichting van de buitenruimte, zegt de burgemeester. Vanuit heel Europa komen mensen kijken hoe een dorp ingericht kan worden volgens de shared space gedachte. Er is zelfs een filmploeg van de BBC langs geweest.

We verlaten Makkinga en gaan weer richting het beekdal van De Tsjonger. Vanuit deze weg heb je een schitterend uitzicht over Makkinga met de oude molen, het oude fabriekje en de bomen op de achtergrond. De wegen hier hebben geen wegbeplanting en je hebt hier het idee midden in de Hollandse polder te zitten door het open landschap en het zwartbonte melkvee. Verderop verdicht het landschap zich weer met grotere bosschages en heideveldjes. Bij het buurtschap Egypte stoppen we even. De naam Egypte is wel wat vreemd voor een buurtschap maar hier in Ooststellingwerf kijken ze daar niet meer van op. In de gemeente liggen namelijk ook de buurtschappen Frankrijk, Canada, Petersburg en Moskou. Het heideontginningslandschap bij Egypte kenmerkt zich door rechtlijnigheid, de grootschaligheid en de grote vlakken bos. We zijn benieuwd naar natuurontwikkeling in Ooststellingwerf. Er wordt verteld dat de laatste jaren voornamelijk natuurontwikkeling plaats vindt langs de beken en in de beekdalen. Door instanties als Natuurmonumenten en 't Fryske Gea worden vooral heide- en veengebieden uitgebreid door landbouwgronden naast bestaande natuurgebieden op te kopen en om te zetten naar natuur. Als we verder gaan, zien we even later nieuwe natuur ontstaan bij het Diakonieveen. 't Fryske Gea heeft hier bij een groot veld het oorspronkelijke reliëf hersteld en plassen gegraven. Galloways zorgen door begrazing in dit gebied voor variatie in de vegetatie.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

Wanneer we de Oosterwoldseweg opdraaien ligt aan de rechterhand een plas met lantaarnpalen erom heen. Het blijkt een ijsbaan te zijn. Het ziet er alleen een beetje vreemd uit zo ver buiten de bebouwde kom. De wethouders aan kop houden het tempo er stevig in en het landschap met boerderijen, erfbeplanting en houtwallen vliegt voorbij. Als we in Oldeberkoop aankomen liggen we voor op schema en is de eetgelegenheden het Wapen van Ooststellingwerf nog niet open. Gelukkig kent Piet de eigenaar en is het zo geregeld dat we naar binnen kunnen voor een kop koffie en appelgebak. Net als we goed en wel binnen zijn begint het buiten hard te regenen. We gebruiken de tijd om elkaar en Ooststellingwerf beter te leren kennen. Het is gezellig en droog maar wanneer de ergste regenbuien voorbij zijn gaan we een kijkje nemen in Oldeberkoop. Helaas moet de burgemeester van ons afscheid nemen en neemt Evert Bouma, afdelingsmanager van VROM, zijn plek over.

Buiten zien we dat Oldeberkoop een schitterend dorp is met oude gebouwen, veel grote bomen en een mooie inrichting met klinkerverharding. Hier krijg je een echt vakantiegevoel! We gaan richting de Bonifatiuskerk die omgeven is door bomen. Op het grasveld voor de kerk staat een standbeeld van een geit. We krijgen te horen dat aan het kerkplein de Stichting Stellingwarver Schrieversronde zit. Dit is het belangrijkste instituut voor taal, literatuur, geschiedenis, volkskunde en identiteit van Stellingwarf. Deze kennis wordt op scholen weer doorgegeven aan de volgende generaties via het vak heemkunde. Onder de bomen door fietsen we verder Oldeberkoop in. Het dorp heeft een ongedwongen sfeer en de oude huizen staan er goed onderhouden bij. Op de hoek van de Heerenveenseweg en de Molenhoek staat een grote villa die in gebruik is als hotel en restaurant. Hippe loungebanken staan aan de voorzijde bij het water. In het weiland tegenover het hotel zijn groot de Olympische ringen in het gras gemaaid om de twee Olympische sporters uit Ooststellingwerf een hart onder de riem te steken.

Door een woonstraat gaan we verder naar een smal weggetje dat langs de achterkant van een soort bouwmarkt leidt. We komen uit bij een grote boerderij. Tegenover de boerderij ligt de passantenhaven van Oldeberkoop. Over een bruggetje lopen we naar een klein gebouw met faciliteiten zoals douches, toiletten en een washok voor de havenpassanten. Alles ziet er schoon en verzorgd uit en je kunt ook fietsen huren zo te zien. Er wordt nagedacht om de haven uit te breiden wegens het grote succes van de haven. Naast de haven ligt een oud industrieel pand dat vroeger voor agrarische handel en de productie en opslag van veevoer werd gebruikt. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en heeft grote houten schuifdeuren en vormt een opvallende verschijning in het dorp door de grote hoogte. Momenteel worden er houten vloeren gemaakt, er wordt echter ook naar een mogelijke andere bestemming gezocht. Wellicht kan er bij de herbesteding een combinatie worden gemaakt met de passantenhaven.

We gaan terug naar de Heerenveenseweg en over de Noordwolderweg richting het zuiden. Bij het riviertje De Lende slaan we af en fietsen we dieper het landschap in. Het gekanaliseerde riviertje vormt de gemeentegrens met de gemeente Weststellingwerf. Het landschap is een combinatie van bospercelen, landbouwgronden en weilanden in een rechtlijnig patroon. Je kunt zien dat de landbouw hier nog een belangrijke rol speelt. Er staan maar weinig woningen en langs De Lende is weinig natuurontwikkeling. Pas bij de kruising van de Madenweg en de Bekhof krijgt het riviertje een meer natuurlijk gezicht. Denise Hamstra vertelt dat het hier bij mooi weer veel mensen recreëren. Bij de kruising komen het Stuttebosch en De Lende bij elkaar en vanuit dit punt lopen enkele paden het bos in. Tussen de heidevelden en bossen van het Stuttebosch en De Lende zijn gronden omgezet naar natuur en wanneer we langsfietsen zien we beheerders druk bezig. Aan de overzijde van het riviertje zien we vooral maïsvelden. Door de iets verhoogde ligging van het fietspad is De Lende goed beleefbaar. Verder stroomopwaarts wordt het landschap opener. We nemen echter afscheid van De Lende en gaan door de bossen, maïsvelden en weilanden richting Nijeberkoop.

H2 VERSLAG FIETSTOCHT OOSTSTELLINGWERF

Net als Haule en Fochteloo is Nijeberkoop een lintdorp in een woudontginningslandschap. En ook hier vind aan weerszijden van de weg grote boerderijen in het groen. Door Nijeberkoop loopt de N351, na de N381 de drukste weg van Ooststellingwerf. We zien vooral veel vrachtwagens rijden. Nog niet zo lang geleden heeft de weg een nieuwe inrichting gekregen te hoogte van het dorp zodat de verkeersveiligheid verbeterd is. De rijbaan is duidelijke van de ventweg gescheiden door hagen. Door de hagen kan er niet zomaar worden overgestoken en er zijn nog maar enkele oversteekpunten. Bij café restaurant de Boszicht gaan we lunchen op het terras. Terwijl er een klein buitje valt zitten we overdekt en droog te genieten van het uitzicht op het bos en de lunch. Na de lunch gaat het tempo weer omhoog. Vanuit Nijeberkoop gaan we naar het buurtschap Tronde. Zodra we van de N351 af gaan verandert het landschap van richtingen en rijden we weer onder de laanbeplanting. Vlak voor Tronde wijst wethouder Bouma op een van de robinia plantages die in de gemeente zijn aangelegd. De paar boerderijen van Tronde zijn omringd door grote groene weilanden die omzoomd zijn met bossen.

Over Noord gaan we naar Elsloo. Piet vertelt dat waar we nu fietsen vroeger de trambaan lag. Toen de tram ophield met rijden heeft de gemeente van de trambaan een vrij liggend fietspad gemaakt. Voor Elsloo kijk je over de velden uit. Ook Elsloo is van oorsprong een lintdorp van het woudontginningslandschap, maar dit is nog nauwelijks zichtbaar in het landschap. Rond Elsloo zijn er nog maar weinig houtwallen en bosschages te vinden. Pas bij café de Tramhalte staan weer bomen die vanuit het landschap de bebouwde kom instaan. Café de Tramhalte is het voormalig station van Elsloo en hier is nog een oude tramwagon te zien die hier echter niet heeft gereden. We horen dat Elsloo net als Makkinga een nieuwe inrichting in de gedachte van shared space kon krijgen maar de consequentie zou zijn dat de bus niet meer door maar langs het dorp zou rijden met maar één bushalte. De bewoners kozen toen voor hun openbaar vervoer en dus voor een traditionele inrichting. Bij de basisschool vertelt Piet dat het schoolgebouw waarschijnlijk wordt uitgebreid met ruimtes voor de kinderopvang, verenigingen en de lokale krant. Nu zitten die functies nog in de kleine bijgebouwtjes naast de school. Het café bij de school is door de gemeenschap van Elsloo met behulp van de gemeente gekocht om het café voor het dorp te behouden. De bewoners hebben het zelf opgeknapt. Vanuit het café wordt veel voor het dorp geregeld en het doet eigenlijke dienst als dorpshuis.

Langs mooi opgeknapt boerderijen verlaten we over de Peperstraat Elsloo. De Peperstraat heeft een mooie bestrating van betonklinkers en gebakken klinkers. Begeleid door een volgroeide eikenlaan komen we in een grootschalig heideontginningslandschap. Op de grenzen van dit landschap liggen heiderestanten zoals heideveldjes, vennetjes en bossen waardoor het landschap nog een afwisselend beeld geeft. Ook in dit gebied speelt landbouw nog een belangrijke rol gezien de vele boerderijen en landbouwgronden. Naast de traditionele landbouw en veeteelt zijn in dit gebied ook andere vormen van ruimtegebruik te zien zoals een geitenboer en een minicamping.

Over zandweggetjes fietsen we richting Oosterwolde en vlak voor Oosterwolde begint het langzaam te druppelen. Aangekomen bij Oosterwolde besluiten we ons niet uit het veld te laten slaan door een regenbuitje en maken nog een rondje om Venekoten. Piet laat zien tot waar het bedrijventerrein wordt uitgebreid en vertelt dat het bedrijventerrein straks een eigen aansluiting op de N381 krijgt als deze verlegd wordt. Iets verderop legt Evert Bouma uit waar het ECO-style park straks komt te liggen en wat het plan globaal inhoudt. We fietsen nog snel een rondje over het bestaande bedrijventerrein. Dit bedrijventerrein zou wat meer identiteit mogen hebben zoals het bedrijventerrein langs de Opsterlânske Kompanjonsfeart. De regen begint echter steeds harder te vallen en we trekken een sprintje richting het gemeentehuis. Enigszins nat nemen we afscheid van iedereen. Ook vandaag was weer een mooie en leerzame tocht en het was fijn om te zien hoe iedereen enthousiast vertelde over Ooststellingwerf.